

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 197/2021-75

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Mišíkovou, Partizánska 2, Bratislava, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Námestovo č. k. Pv 575/16/5507-31 z 24. júna 2019 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresnej prokuratúry Námestovo č. k. Pv 575/16/5507-31 z 24. júna 2019 a jemu predchádzajúcim postupom **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky podľa čl. 15 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na život podľa čl. 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Námestovo č. k. Pv 575/16/5507-31 z 24. júna 2019 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na nové konanie a rozhodnutie.
3. Okresná prokuratúra Námestovo **j e p o v i n n á** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **538,44 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením č. k. III. ÚS 197/2021 z 9. marca 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 15. augusta 2019, týkajúcu sa namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 15 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

2. Zo sťažnosti, z ktorej pripojených príloh a vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dolnom Kubíne ČVS: ORP-596/1-VYS-DK-2018, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že 23. novembra 2016 začal poverený príslušník Policajného zboru podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku trestné stíhanie pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona, a to za nasledujúci skutok: „dňa 23.11.2016 o 00.25 hod. došlo na ceste č. III/2308 medzi mestom [REDAKOVANÉ] k cestnej dopravnej nehode a to tak, že doposiaľ nestotožnený vodič viedol osobné motorové vozidlo [REDAKOVANÉ] po uvedenej ceste v smere od obce [REDAKOVANÉ], pričom za doposiaľ nezistených príčin v miernej ľavotočivej zákrute s vozidlom prešiel vpravo mimo cestu, po čom ľavou bočnou stranou vozidla narazil do stromu stojaceho vpravo vedľa cesty. Pri cestnej dopravnej nehode došlo ku usmrteniu osoby sediacej v osobnom motorovom vozidle [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý utrpel zranenia nezlučiteľné so životom. Pri dopravnej nehode došlo aj ku ľahkému zraneniu ďalšej osoby sediacej vo vozidle [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý utrpel ľahké zranenie a to poranenie hlavy, pravého predkolenia s predpokladanou dobou liečenia do 6 týždňov. Bolo zistené požitie alkoholických nápojov u [REDAKOVANÉ] 0,50 mg/l alkoholu v dychu o 01.36 hod. dňa 23.11.2016, opakovanou dychovou skúškou 0,57 mg/l alkoholu v dychu o 01.52 hod. dňa 23.11.2016. Vznikla hmotná škoda na osobnom motorovom vozidle cca 1.500,- EUR. Cestnú dopravnú nehodu vyšetroje GDI Dolný Kubín.“

3. Uznesením z 8. marca 2017 poverený príslušník Policajného zboru podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku trestné stíhanie zastavil. Na základe sťažnosti sťažovateľky prokurátor uznesením z 10. októbra 2018 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil uznesenie o zastavení trestného stíhania a poverenému príslušníkovi uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol, a následne vydal pokyn, aby bolo vo veci vykonané vyšetrovanie.

4. Uznesením z 18. marca 2019 vyšetrovateľ podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku trestné stíhanie pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona zastavil ako neprípustné s odôvodnením, že dokazovaním bolo zistené, že vodičom vozidla [REDAKOVANÉ] bol syn sťažovateľky [REDAKOVANÉ], ktorý pri dopravnej nehode zomrel (ďalej len „uznesenie o zastavení trestného stíhania“). Rozhodnutie odôvodnil vykonanými dôkazmi, okrem iných výsluchov aj výsluchom svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a znaleckými posudkami znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia súdneho lekárstva [REDAKOVANÉ] znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu, ktorým boli hodnotené vzorky DNA odobraté z motorového vozidla, a znaleckého posudku znalca [REDAKOVANÉ] z odboru cestnej dopravy, odvetvia technického stavu cestných vozidiel, nehôd v cestnej doprave, odhadu hodnoty cestných vozidiel.

5. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala, že závery vyšetrovateľa týkajúce sa DNA nie sú pravdivé, keďže nie všetky stopy DNA [REDAKOVANÉ] sa nachádzali na sedadle spolujazdca, časť z nich sa našla aj na mieste určenom pre vodiča. Namietala rozpor znaleckého posudku znalca [REDAKOVANÉ] so závermi znalcov [REDAKOVANÉ]. Poukázala na to, že znalec [REDAKOVANÉ] zmenu záverov svojho znaleckého posudku vôbec neodôvodnil, keď ju vysvetlil iba tým, že preštudoval znalecké posudky a výsluchy svedkov. Žiadala o pribratie do konania znalecký ústav na odstránenie rozporov v znaleckých posudkoch.

Poukázala na to, že závery znalcov [REDACTED] boli založené výlučne na základe nehodového deja určeného znalcom [REDACTED] pričom však spochybňovala analýzu deja dopravnej nehody prezentovanú znalcom [REDACTED] z dôvodu, že tento nesprávne vychádzal z toho, že auto narazilo do dvoch stromov a nebolo prevrátené.

6. Vo vzťahu k výsluchu svedka [REDACTED] uvádzala, že jeho stratu pamäte nemôže hodnotiť znalec z odvetvia súdneho lekárstva. Vo vzťahu k znaleckému posudku znalca [REDACTED] ktorý vypracoval znalecký posudok k zraneniam [REDACTED], uviedla, že tento vychádzal z výpovedí svedkov, vyšetrovacieho spisu a z porovnania pasažierov vo vozidle, teda nie z objektívneho znaleckého dokazovania a skúmania, ale z dôkazov, ktoré práve sťažovateľka spochybňuje.

7. Namietala, že k záveru o zlomení sedačky vodiča nemohol dospieť žiadny zo znalcov z dôvodu nedostatku ich odbornosti. Poukázala na to, že znalec [REDACTED] sa nezaoberal iným možným priebehom deja a neposúdil, či by rovnaké zranenia u [REDACTED] mohli vzniknúť aj v prípade, ak by sedel na sedadle vodiča. Spochybnila závery o tom, že k zraneniu rebier [REDACTED] nedošlo, napriek tomu, že bol vodič, a to nárazom do volantu s odôvodnením, že rebrá sú u mladého človeka elastické, aj keď k zlomenine rebier v zadnej časti hrudníka [REDACTED] došlo, a to nárazom do zadnej časti sedadla, pričom rebrá by mali byť rovnako elastické vpredu aj vzadu.

8. Navrhla vykonať nové znalecké dokazovanie znalcom z odboru dopravy, pribrať znalecký ústav pre účely odstránenia rozporov medzi znaleckými posudkami z odboru súdneho lekárstva na zranenia [REDACTED] a [REDACTED], ustáliť totožnosť „frajery“ [REDACTED], ktorá má mať vedomosti o nehode, vykonať rekonštrukciu dopravnej nehody s cieľom odstránenia rozporov, či sa na mieste nehody nachádza aj iný strom, do ktorého mohlo auto naraziť, ako to tvrdí znalec [REDACTED], a tiež vykonať dôkazy navrhnuté písomne 26. júla 2018 a 20. novembra 2018.

9. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol prokurátor napadnutým uznesením tak, že jej sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

10. K jednotlivým námietkam sťažovateľky uviedol, že odôvodnenie rozhodnutia o sťažnosti nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v oprávnom prostriedku, ale na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o sťažnosti a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v sťažnostnom konaní. V tejto súvislosti poznamenal, že je nadbytočné, aby orgán rozhodujúci o sťažnosti opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery prvostupňového orgánu.

11. V predmetnej veci zastával názor, že odôvodnenie sťažnosťou napadnutého uznesenia predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo vyšetrovateľ Policajného zboru v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol, a zrozumiteľne odôvodnil svoje skutkové zistenia a závery. K rozporom konštatoval, že vyšetrovateľ v odôvodnení sťažnosťou napadnutého uznesenia síce nesprávne uviedol, že biologické stopy číslo 6 až 14 boli zistené v mieste spolujazdca, z obsahu spisového materiálu však vyplýva, že uvedené stopy boli zistené jednak v mieste spolujazdca, no tiež aj na ručnej brzde, riadiacej páke a volante vozidla, na čo bolo poukázané v sťažnosti. V tejto súvislosti však poznamenal, že dané vozidlo patrilo svedkovi poškodenému [REDACTED], teda je zrejme, že v danom vozidle sa mohli na rôznych

miestach nachádzať jeho biologické stopy, a teda aj v priestore vodiča. Ďalej poukázal na výpoveď svedka [REDACTED], z ktorej okrem iného vyplynulo, že poškodenému [REDACTED], ktorý sedel na sedadle spolujazdca, pomáhal vyjsť z vozidla, a to cez predné sklo vozidla, pričom tento bol dezorientovaný, vo vozidle sa stále otáčal, akoby niekto ešte vo vozidle bol, a rovnako uviedol, že bol viditeľne ranený, pretože mu tiekla krv z nohy. Teda biologické stopy č. 8, 9 a 12 v danom prípade s vysokou pravdepodobnosťou vznikli pri vychádzaní poškodeného z havarovaného vozidla. Predmetné biologické stopy nie sú jediným dôkazom v danej veci. V kontexte s ďalšími dôkazmi zabezpečenými v rámci prípravného konania spolu vytvárajú predpoklad pre záver, ktorý vyšetrovateľ uviedol v rámci výroku sťažnosťou napadnutého uznesenia.

12. Čo sa týka sťažnostných námietok k znaleckému posudku [REDACTED] a k analýze nehodového deja, ktorú spracoval znalec, uviedol, že po preskúmaní predmetného znaleckého posudku, výpovede znalca a ďalšieho podkladového materiálu bol toho názoru, že uvedený posudok je plne postačujúci pre náležité rozhodnutie v danej veci. V sťažnosti je namiatané, že znalec pracoval s verziou, že vozidlo narazilo do dvoch stromov, pričom v zápisnici o obhliadke miesta činu je označený ako stopa č. 3 iba oder na jednom strome, náraz do druhého stromu nie je zdokumentovaný. Ako konkrétna stopa je zaznamenaný iba oder na strome, v blízkosti ktorého ostalo stáť vozidlo po nehode. Z fotodokumentácie predmetnej dopravnej nehody, konkrétne z fotodokumentácie stopy č. 2 – priebeh tretej stropy – zjavne vidno na strome, ktorý sa nachádza pred stromom, na ktorom bola zaznamenaná stopa č. 3 – čerstvé trecie stopy, ktoré zjavne súvisia s danou dopravnou nehodou. Možno však potvrdiť, že je chybou, že táto stopa nebola riadne označená, pretože toto by odstránilo akúkoľvek pochybnosť o priebehu nehodového deja v súvislosti s nárazom do prvého stromu. [REDACTED] sa priamo zúčastnil obhliadky miesta dopravnej nehody tak, ako to vyplýva zo zápisnice o nej, kde zjavne svojím vlastným zistením, aj keď to nebolo exaktne zachytené v zápisnici o obhliadke miesta dopravnej nehody, dospel k zisteniu, že vozidlo narazilo aj do stromu v blízkosti stopy označenej ako č. 2, tak ako to vyplýva z fotografie č. 9 fotodokumentácie. S uvedenou skutočnosťou znalec pracoval v rámci svojho znaleckého posudku. V súvislosti s údajným prevrátením vozidla uviedol, že takáto alternatíva sa nepotvrdila žiadnym z doteraz vykonaných dôkazov, žiaden zo svedkov, ktorí sa nachádzali na mieste dopravnej nehody, ako ani znalec z odboru dopravy cestnej, nekonštatovali, že by malo dôjsť pri dopravnej nehode k prevráteniu vozidla, resp. že vozidlo bolo prevrátené po nehode. Výnimku predstavuje záznam prepisu hovoru pri oznamovaní dopravnej nehody, kde prevrátenie vozidla na otázku dispečera potvrdil svedok [REDACTED]. Uvedené však mohlo byť spôsobené aj celkovou rozrušenosťou svedka pri ohlasovaní dopravnej nehody. Uvedený svedok v rámci svojej svedeckej výpovede okrem iného popísal, že na mieste dopravnej nehody bol ako prvý, pričom priebeh dopravnej nehody nevidel, a keď prišiel k vozidlu, pomáhal osobe sediacej na prednom sedadle spolujazdca vyjsť z vozidla. Vo svojom výsluchu neuviedol, že by došlo k prevráteniu vozidla, a nepotvrďuje to ani, ako už bolo uvedené, žiaden zo zabezpečených dôkazov. S poukazom na uvedené konštatoval, že závery znalca [REDACTED] možno považovať za dostatočné pre posúdenie danej veci. Rovnako aj závery znalcov [REDACTED], a [REDACTED], ktorí na základe zistených skutočností v podstate zhodne konštatovali, že vodičom havarovaného vozidla bol [REDACTED].

možno považovať za dostatočné pre náležité posúdenie veci, kde znalci svoje zistenia primeraným spôsobom odôvodnili a vysvetlili.

II.

Argumentácia sťažovateľky

13. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti podrobne popisuje priebeh vyšetrovania a jeho nedostatky a v závere uvádza, že pre účely zabezpečenia účinného vyšetrovania, resp. objasnenia straty života jej syna [REDAKOVANÉ], mal vyšetrovateľ možnosť vykonať napríklad „rekonštrukciu dopravnej nehody, vykonať nové znalecké dokazovanie k nehodovému deju znalcom z odboru cestnej dopravy, ktorý nepôsobí v regióne Oravy a pri zohľadnení informácie, že vozidlo sa bezprostredne po dopravnej nehode mohlo nachádzať prevrátané na streche, resp. pri zohľadnení skutočnosti, že ku zlomeniu operadla nedošlo počas dopravnej nehody (resp. po zohľadnení tých okolností, ktoré sa doplneným dokazovaním preukážu), pribrať znalecký ústav na posúdenie rozporov v doposiaľ vykonaných znaleckých posudkoch z odvetvia súdneho lekárstva (najmä v nadväznosti na existenciu, či neexistenciu zranení typických pre vodiča a to aj u osoby [REDAKOVANÉ] a aj u osoby [REDAKOVANÉ]), ustáliť totožnosť „bývalej frajerky [REDAKOVANÉ]“ a vykonať jej výsluch, vykonať vyšetrovateľom doposiaľ nevykonané dôkazy navrhnuté v písomných podaniach z 26. júla 2018 a 20. novembra 2018“. Poukázala na to, že znalci z odboru súdneho lekárstva hodnotili, ako došlo k zlomeniu sedačky spolujazdca, a vyjadrovali sa k strate pamäti [REDAKOVANÉ] napriek tomu, že vyjadrovať sa k týmto otázkam prekračuje rámec ich odbornosti ako znalcov. Uviedla, že došlo k zošrotovaniu vozidla [REDAKOVANÉ], a to ešte v čase, keď vyšetrovanie nebolo ukončené.

14. Podľa sťažovateľky uvedeným postupom a následným napadnutým uznesením okresného prokurátora došlo k porušeniu pozitívneho záväzku štátu zabezpečiť dôkladné vyšetrenie, resp. objasnenie okolností straty života, vyvodenie zodpovednosti a poskytnutie nápravy – tzv. procesnej povinnosti štátu vo vzťahu k právu na život (konkrétne k právu nebyť pozbavený života), a tým aj k namietanému porušeniu ňou uvedených základných a iných práv.

15. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie ňou uplatnených práv, napadnuté uznesenie zrušil a priznal náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky a replika sťažovateľky

16. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorý poukázal na rozhodnutie veľkého senátu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Nicolae Virgiliu Tănase z 25. júna 2019, z ktorého podľa jeho názoru vyplýva, že v prípadoch smrteľných alebo život ohrozujúcich zranení utrpených pri dopravných nehodách majú zmluvné strany dohovoru procedurálnu povinnosť vyplývajúcu z čl. 2 dohovoru vykonať účinne vyšetrovanie minimálne do okamihu, kým považujú verejné orgány za preukázané, že konanie nebolo trestným činom, resp. nebolo úmyselné. Z uvedeného dôvodu považuje ústavnú sťažnosť za *ratione materiae* nezlučiteľnú s čl. 2 dohovoru. Uvádza, že nie sú na mieste tvrdenia sťažovateľky o svojvoľnosti, resp. o špekulatívnych záveroch okresnej prokuratúry, keďže táto odôvodnila napadnuté uznesenie v súlade

s § 176 odsek 2 Trestného poriadku, reagovala na všetky významné a konkrétne sťažnostné námietky, pričom poukázala na zabezpečené dôkazy a vyhodnotila ich v kontexte všetkých dôkazov. K námietkam sťažovateľky, ktorými spochybňuje (i) znalecký posudok znalca z odboru cestnej dopravy [REDAKOVANÉ] v tom smere, že prokurátor nezohľadnil skutočnosť, že pri nehode malo dôjsť k prevráteniu vozidla, pracoval s verziami, že v priebehu nehody malo vozidlo naraziť postupne do dvoch stromov, pričom zadokumentovaná bola oderová stopa len na jednom strome a zlomenie sedačky nastalo až pri dopravnej nehode a v dôsledku uvádzaných nedostatkov je použiteľnosť znaleckého posudku v tomto trestnom konaní sporná, že (ii) o závery z analýzy dopravnej nehody spracovanej týmto znalcom sa opierali aj ďalší znalci, aj títo mohli dospieť k nesprávnym právnym a skutkovým záverom v zmysle teórie „plodov ovocia z otráveného stromu“, a na sťažovateľkou poukázaný údajný priamy rozpor medzi zisteniami znalcov [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], ktorí mali skonštatovať iba jeden náraz do vozidla, a to do jeho zadnej alebo bočnovej časti, pričom znalec [REDAKOVANÉ] konštatuje nárazy do dvoch stromov, uviedol, že nebol zabezpečený žiaden priamy dôkaz o prevrátení vozidla, resp. o tom, že by sa vozidlo na mieste nehody nachádzalo prevrátené. Takúto skutočnosť nezaznamenal ani poverený príslušník dokumentujúci miesto dopravnej nehody a ani znalec z odboru cestnej dopravy, ktorý sa na mieste nehody nachádzal už pri jej dokumentovaní. Uvedené tvrdenie sťažovateľky nevyplýva ani zo zabezpečenej fotodokumentácie z miesta dopravnej nehody a ani z výsluchu žiadneho svedka. Sťažovateľka k tomuto skutkovému záveru dospela len na základe prepisu hovoru svedka [REDAKOVANÉ] na tiesňovú linku. Nemožno tu však opomenúť, že svedok [REDAKOVANÉ] túto skutočnosť neuviedol spontánne, ale až na otázku dispečera, či je vozidlo prevrátené, uviedol, že „*áno, prevrátené je, celé je rozbité*“. Vo svojom výsluchu však neuviedol, že by vozidlo bolo prevrátené, práve naopak, uviedol, že vo vozidle na mieste spolujazdca sedela osoba, ktorej pomáhal vyjsť z vozidla cez predné sklo automobilu. Rovnako prevrátenie vozidla neuvádzajú ani základné záchranné zložky zúčastnené na odstraňovaní následkov predmetnej nehody. Nebol žiaden dôvod vypracovávať znalecký posudok s alternatívou o prevrátenom vozidle. Možno sa domnievať, že tvrdenie svedka [REDAKOVANÉ] mohlo byť spôsobené jeho rozrušením, avšak nezodpovedalo realite dopravnej nehody na mieste samom.

17. K námietke sťažovateľky o nesprávnych zisteniach a záveroch znalca [REDAKOVANÉ] o tom, že vozidlo pri dopravnej nehode narazilo postupne do dvoch stromov, čo nekorešponduje so zisteniami znalcov [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], konštatujúcich iba jeden náraz do vozidla, a to do jeho zadnej alebo bočnej zadnej časti (bod 57 sťažnosti), uvádza, že táto námietka sa nezakladá na skutočnostiach reálne vyplývajúcich zo znaleckého posudku znalcov [REDAKOVANÉ] keďže z obsahu posudku okrem iného vyplýva, že hlavné násilie, ktoré na telo [REDAKOVANÉ] pri dopravnej nehode pôsobilo, bolo spôsobené akceleráciou jeho tela smerom dozadu a narazením jeho tela do sedačky s opierkou hlavy. Uvedený mechanizmus svedčí pre skutočnosť, že hlavný náraz motorového vozidla pri predmetnej nehode išiel smerom zozadu (pravdepodobne zozadu z boku), následkom čoho bolo telo menovaného vymrštené smerom do sedadla a následne do zadnej časti interiéru vozidla. Podľa znalcov táto fáza nehodového deja, teda náraz vozidla zadnou (zrejme bočnou) časťou do niektorej z prekážok, bol teda v danom prípade rozhodujúci pre vznik najzávažnejších poranení, pretože práve poranenia, ktoré vznikli pri tomto náraze, viedli k smrti menovaného. V ďalšej časti posudku znalci uvádzajú,

že možno predpokladať, že pohyb vozidla počas dopravnej nehody bol smerovo rôzny, t. j. že došlo k rotácii vozidla a viacnásobnému nárazu vozidla do prekážok popri ceste (čo podľa znalcov je v zhode s poškodením viacerých stromov vedľa vozovky). Títo znalci pri vypracovaní písomného znaleckého posudku, ktorí vypracovávali v čase, keď ešte nebol vyhotovený znalecký posudok znalca [REDACTED], a teda nemohli byť „ovplyvnení“ jeho závermi, sami predpokladali možnosť, že pohyb vozidla počas dopravnej nehody bol smerovo rôzny, t. j. že došlo k rotácii vozidla a viacnásobnému nárazu vozidla do prekážok popri ceste. Teda neobstojí tvrdenie sťažovateľky, že by znalci [REDACTED], a [REDACTED], pri skúmaní mechanizmu zranení [REDACTED] skonštatovali iba jeden náraz do vozidla.

18. Rovnako bolo správne, že znalec [REDACTED] pracoval s alternatívou, že v rámci nehodového deja došlo k postupnému narazeniu vozidla do dvoch stromov, a to aj napriek tomu, že oter na strome, do ktorého narazilo vozidlo ako do prvého, nebol zaznačený v obhliadke miesta činu. Skutočnosť, že poverený príslušník predmetnú stopu nezaznamenal v zápisnici o obhliadke miesta činu, nezbavuje povinnosti znalca prihliadať aj na takúto skutočnosť, a to o to viac, že sám znalec vlastným zisťovaním, keďže sa na mieste činu bezprostredne po jeho spáchaní nachádzal, si mal možnosť túto stopu overiť na mieste samom. K námietke sťažovateľky o tom, že znalec pracoval s verziou, že k zlomeniu sedačky došlo pri dopravnej nehode, uvádza, že je možné vylúčiť, že k zlomeniu sedačky došlo v čase po dopravnej nehode, pretože svedok [REDACTED] opísal, že po príchode k havarovanému vozidlu si všimol vylomenú sedačku vodiča, v ktorej nikto nebol, a táto bola natlačená smerom do zadnej časti vozidla. Charakter poranení, ktoré utrpel [REDACTED] v oblasti zadnej časti hlavy, podľa znalcov [REDACTED] nasvedčuje tomu, že mohli vzniknúť pri náraze zadnej časti hlavy menovaného do niektorého z predmetov pevnej konzistencie, ktoré boli opatrené drsnejšou kontaktnou plochou. Takýmto predmetom mohla byť podľa znalcov hlavová opierka sedadla, do ktorej by hlava narážala svojou zadnou plochou. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vo vozidle sa nenachádzali zadné sedačky a vzhľadom na charakter zranení zadnej časti hlavy [REDACTED] je zrejmé, že v čase dopravnej nehody sedačka vodiča nebola poškodená a k jej poškodeniu došlo až v súvislosti s dopravnou nehodou. Vzhľadom na uvedené podľa generálneho prokurátora nemožno spochybňovať závery znalca [REDACTED]. Tiež neobstojí sťažovateľkou prezentovaná teória „ovocia z otráveného stromu“, pretože znalci [REDACTED] sú natoľko odborne zdatnými a erudovanými, aby dokázali samostatne vyhodnotiť zabezpečené dôkazy a obhájiť ich aj v prípade, ak by nesúhlasili so závermi iného znalca, v tomto prípade [REDACTED].

19. V závere hodnotenia námietok sťažovateľky skonštatoval, že ak sťažovateľka spochybňovala výsledky znaleckého dokazovania, bolo na nej, aby z vlastnej iniciatívy predložila orgánom činným v trestnom konaní znalecký posudok vypracovaný znalcom podľa jej výberu (§ 119 ods. 3 Trestného poriadku), s ktorým by sa museli orgány činné v trestnom konaní vysporiadať.

20. Generálny prokurátor poukázal na odlišnú rozhodovaciu prax ústavného súdu týkajúcu sa účinných prostriedkov nápravy, za ktorý považuje podnet v intenciách príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019. Uviedol, že kedykoľvek po vydaní rozhodnutia príslušným orgánom možno v konaní pokračovať, a to bez toho, aby bolo jeho rozhodnutie zrušené. Ak teda policajný

orgán napr. zastaví trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku a prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonosti pred začatím trestného stíhania zamietne sťažnosť oprávnenej osoby z akéhokoľvek dôvodu, nebráni to, aby kedykoľvek po tomto právoplatnom rozhodnutí boli kedykoľvek znovu preskúmané výsledky prípravného konania a prijaté adekvátne opatrenia, napr. vznesenie obvinenia konkrétnej osobe, ak tomu nebráni premlčanie trestného stíhania. Pre tento postup nie je nevyhnutný žiaden podnet fyzickej osoby alebo právnickej osoby, orgány činné v trestnom konaní totiž môžu tak postupovať aj z vlastnej iniciatívy. Existencia právoplatného rozhodnutia o zastavení trestného stíhania tzv. vo veci je právne irelevantná. Napokon, ani prípadné rozhodnutie ústavného súdu v tomto prípade netvorí prekážku *res iudicate*. Generálny prokurátor z uvedených dôvodov navrhol sťažnosť odmietnuť.

21. Sťažovateľka v replike k vyjadrenie generálneho prokurátora uviedla, že úvahy a hodnotenie vykonaných dôkazov Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na stranách č. 6 – 10 vyjadrenia sú síce prirodzenou reakciou na podanú ústavnú sťažnosť, nespochybňujú však existenciu závažných väd konania, na ktoré v ústavnej sťažnosti poukázala a ktoré by v prípade ich neexistencie mohli zmeniť dôkaznú situáciu natoľko, že by sa hodnotenie dôkaznej situácie generálnou prokuratúrou ukázalo ako nesprávne. Napríklad to, že znalec z odboru cestnej dopravy nie je oprávneným posudzovať mechanizmus vzniku defektu operadla sedadla vodiča (na základe ktorého následne znalec vyvodil svoje závery), súdny lekár [REDAKOVANÉ], hodnotil možnosť straty pamäte [REDAKOVANÉ], čo mu absolútne neprináleží, pričom postupným vykonaním dokazovania bolo zrejmé, že [REDAKOVANÉ] upravil svoju výpoveď, a to dokonca až tak, že pri jeho poslednej výpovedi si spomenul, že predmetné vozidlo smerom k dopravnej nehode šoféroval, ale tesne pred nehodou si presadol na miesto spolujazdca, pričom toto je taká závažná skutočnosť, že ponechanie hodnotenia tejto skutočnosti absolútne nepríslušnému znalcovi už len samo osebe porušuje pozitívny záväzok štátu na zabezpečenie účinného vyšetrovania, pričom v nadväznosti na dosiaľ nevysvetlené neprocesné „zmiznutie“ predmetného vozidla bez posúdenia mechanizmu vzniku defektu operadla sedadla vodiča príslušným znalcom z odboru Kriminalistiky, odvetvia mechanoskopie či kriminalistickej technickej diagnostiky skutočne ide o jednoznačné porušenie pozitívneho záväzku štátu na zabezpečenie účinného vyšetrovania. Navyše, ani samotné hodnotenie dôkaznej situácie generálnou prokuratúrou nie je presvedčivé.

22. Podľa sťažovateľky je potrebné poukázať napríklad na argumentáciu generálnej prokuratúry, v ktorej je uvedené: „*Možno sa domnievať že tvrdenie svedka [REDAKOVANÉ] v rámci telefonátu základným zložkám mohlo byť spôsobené jeho rozrušením...*“ Už len táto formulácia poukazuje na nedôsledné vyšetrovanie orgánmi činnými v trestnom konaní.

23. Generálna prokuratúra uvádza, že nie je pravdou, že by znalci [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], skonštatovali iba jeden náraz do vozidla, ale predpokladali možnosť, že došlo k rotácii vozidla a viacnásobnému nárazu vozidla do prekážok popri ceste. Takýto záver je podľa sťažovateľky v rozpore s obsahom znaleckého posudku týchto znalcov, navyše existencia dvoch čerstvých defektov na dvoch rôznych stromoch je objektívne zistenou skutočnosťou, pričom znalcom z odboru „*Zdravotníctvo a farmácia*“ celkom zjavne neprináleží hodnotiť počet nárazov vozidla. Opätovne pripomenula, že počet nárazov do vozidla by nebolo potrebné hypoteticky predpokladať, ak by predmetné vozidlo neprocesným spôsobom a za dosiaľ neobjasnených skutočností „nezmizlo“.

24. Tvrdenie generálnej prokuratúry podľa sťažovateľky o tom, že v čase, keď znalci z odvetvia súdneho lekárstva vyhotovovali svoj znalecký posudok, nemali ešte k dispozícii výsledky znaleckého dokazovania [REDAKOVANÉ], a preto ním nemohli byť ovplyvnení, je bezpredmetné, pretože je celkom zrejmé, že v čase, keď [REDAKOVANÉ] vypracovával svoj znalecký posudok, mal k dispozícii už znalecký posudok súdnych lekárov, teda ide tu len o to, kto s kým svoje závery porovnával a prispôboval ich.

25. Pokiaľ generálna prokuratúra pri svojej verzii hodnotenia skutkového stavu vyslovuje záver, že operadlo sedadla vodiča muselo byť vylomené pri dopravnej nehode, pretože to vyplýva zo svedectva svedka [REDAKOVANÉ], ktorý mal byť na mieste nehody ako prvý, k tomuto je potrebné uviesť, že táto skutočnosť vôbec nepotvrďuje, že by predmetné operadlo nebolo vylomené už skôr (pred nehodou) alebo aj bezprostredne po nej, keďže nepoznáme presne dobu, ktorá uplynula medzi vznikom dopravnej nehody a príchodom svedka [REDAKOVANÉ] na miesto dopravnej nehody. Súdni lekári vychádzajú len z predpokladu, používajú termín „mohla byť“ a že zranenie v záhlaví [REDAKOVANÉ] mohlo byť spôsobené opierkou na sedadle. Posúdenie iných možností vo vozidle však znalci nevykonali.

26. Na základe všetkých uvedených skutočností podľa sťažovateľky nie je možné vysloviť taký záver, aký vo svojom vyjadrení vyslovila generálna prokuratúra, že nebolo možné spochybníť závery znalca [REDAKOVANÉ]. Naopak, tieto závery sú spochybnené aj odborné – odborným vyjadrením znalca [REDAKOVANÉ], ktoré ústavnému súdu zaslala 13. októbra 2020.

27. V tejto súvislosti generálna prokuratúra vo svojom vyjadrení tiež uviedla, že „*K priebehu dopravnej nehody na základe odborných analýz a programov bol zabezpečený znalecký posudok znalca z odboru cestnej dopravy [REDAKOVANÉ]*“.

28. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že vstupné hodnoty do programov vždy vkladajú ľudia a z týchto vstupných hodnôt je potom vypracovaná prostredníctvom špecializovaného počítačového programu odborná analýza nehodového deja, ktorá nebude správna v takom prípade, ak vstupné hodnoty do zadaného počítača nie sú správne alebo úplné. Zjednodušene je teda možné uviesť, že len skutočnosť, že znalecký posudok bol vypracovaný na základe počítačového programu, ešte sama osebe neznamená, že znalecký posudok je správny. To napokon potvrdilo aj odborné vyjadrenie [REDAKOVANÉ], ktoré sťažovateľka ústavnému súdu predložila 13. októbra 2020 a ktorého výsledky nie sú totožné s výsledkom znaleckého dokazovania [REDAKOVANÉ], pričom znalec [REDAKOVANÉ] uvádza, že predmetná dopravná nehoda sa nedá „*nasimulovať tak, aby sa dalo jednoznačne určiť, kto v čase nehody viedol motorové vozidlo*“, a z tohto dôvodu znalec konštatuje, že „*nie je ani možné jednoznačne stanoviť, kto v čase nehody viedol vozidlo*“.

29. Sťažovateľka argumentuje tiež, že znalec ani nebol oprávnený vyjadriť sa k tomu, akým spôsobom došlo k defektu operadla sedadla vodiča. Závery k tejto problematike, ktoré posúdil takto nepríslušný znalec a následne [REDAKOVANÉ], sú z týchto dôvodov vyslovené bez opory v reálne a objektívne zistených skutočnostiach. V tejto súvislosti je opätovne potrebné zopakovať, že predmetné vozidlo „zmizlo“ bez akéhokoľvek procesného úkonu, a teda nie je možné zistiť, či skúmanie defektu operadla sedadla vodiča je ešte vôbec možné vykonať.

30. Všeobecne generálna prokuratúra konštatuje aj to, že „*tvrdenia sťažovateľky o tom, že vozidlo nevedol jej syn, ale poškodený [REDAKOVANÉ], sa vykonanými dôkazmi nepotvrdili...*“.

31. Dosiaľ vykonanými dôkazmi sa podľa sťažovateľky bez akýchkoľvek pochybností nepotvrdil ani záver, že by [REDAKOVANÉ] vozidlo šoféroval. Aj napriek tomu došlo zo strany orgánov činných v trestnom konaní k zastaveniu trestného stíhania podľa § 215 Trestného poriadku, ktoré na takýto postup vyžaduje nepochybnosť zisteného skutkového stavu. Navyše došlo k zastaveniu trestného stíhania za skutok (konanie samotného [REDAKOVANÉ]), za ktorý ani nebolo začaté trestné stíhanie, čo však nie je podstatou ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

32. V úvode vzhľadom na spochybňovanie možnosti aplikácie čl. 2 dohovoru na vec sťažovateľky generálnym prokurátorom považuje ústavný súd za potrebné poukázať na práve generálnou prokuratúrou predkladané rozhodnutie Veľkého senátu ESLP vo veci Nicolae Virgiliu Tanase v. Rumunsko, z ktorého vyplýva, že článok 2 dohovoru vyžaduje, aby štáty prijali vhodné opatrenia k ochrane životov jednotlivcov (L. C. B. proti Spojenému kráľovstvu, č. 23413/94, rozsudok z 9. júna 1998, § 36), a to nielen pred zásahmi zo strany úradných osôb, ale aj pred zásahmi súkromných osôb. Štát je povinný nastaviť právny rámec a prax takým spôsobom, aby účinne odradzovali od útokov na život osôb a nútili verejné i súkromné inštitúcie k prijatiu vhodných opatrení k ochrane životov. V prípade cestnej dopravy z toho vyplýva povinnosť prijať opatrenia k predchádzaniu dopravných nehôd a zaisteniu bezpečnosti premávky.

33. Článok 2 dohovoru tiež vyžaduje, aby štáty mali účinný a nezávislý súdny systém schopný urýchlene ozrejmiť okolnosti, za ktorých došlo k útoku na život, určiť zodpovedné osoby a poskytnúť vhodnú nápravu obetiam (Calvelli a Ciglio proti Taliansku, č. 32967/96, rozsudok veľkého senátu zo 17. januára 2002, § 49). Ide o samostatnú a autonómnu povinnosť, ktorá je nezávislá na tom, či možno zásah pričítať štátu.

34. Vnútroštátne orgány sú povinné vykonať účinné vyšetrowanie aj vtedy, ak obeť vykonávala činnosť, či už súkromnú alebo verejnú, pri ktorej vystavuje svoj život reálnemu a bezprostrednému nebezpečenstvu. Posúdenie bude vždy závisieť od konkrétnych okolností prípadu. Ak ide o činnosť, ktorá sama osebe predstavuje reálne a bezprostredné ohrozenie života, stráca závažnosť utrpených zranení význam a článok 2 môže byť použiteľný aj v prípade, ak k žiadnemu zraneniu nedošlo. Čím menej je zrejmá bezprostrednosť a reálnosť hrozby plynúca z povahy vykonávanej činnosti, tým významnejšou pre záver o použiteľnosti čl. 2 dohovoru je závažnosť utrpených poranení a ich následky, to za predpokladu, že bola preukázaná príčinná súvislosť medzi udalosťou a vznikom zranenia. Akonáhle sa príslušné orgány dozvedia, že došlo k reálnemu a bezprostrednému ohrozeniu života alebo že osoba utrpela život ohrozujúce zranenie, sú povinné vykonať účinné vyšetrowanie.

35. Syn sťažovateľky sa v čase dopravnej nehody nachádzal v motorovom vozidle, bol účastníkom cestnej premávky, a teda išlo o činnosť, ktorú je možné považovať za nebezpečnú, keďže k dopravným nehodám pravidelne dochádza. Vzhľadom na to, že syn sťažovateľky utrpel v príčinnej súvislosti smrteľné zranenia, nie je pochyb, že čl. 2 dohovoru je na vec sťažovateľky aplikovateľný.

36. V prípade úmrtia alebo ohrozenia života pri dopravných nehodách sú orgány povinné, ako náhle sa o nehode dozvedia, vynaložiť všetko rozumné úsilie, aby miesto udalosti zaistili a urýchlene zhromaždili všetky dostupné dôkazy, aby vylúčili riziko, že neskôr nebude možné zistiť, čo sa na mieste odohralo a kto nesie zodpovednosť. Zodpovednosť za zabezpečenie dôkazov nie je možné prenášať na obeť alebo ich príbuzných.

37. Ak má byť vyšetrowanie účinné, musí spĺňať všetky kvalitatívne znaky. Predovšetkým musí byť adekvátne, teda spôsobilé viesť k objasneniu právne relevantných častí skutkového deja, a ak je to namieste, k zisteniu a potrestaniu zodpovedných osôb. Vyšetrowanie musí byť riadne a dôsledné. Príslušné orgány musia prijať všetky rozumné kroky, aby zaistili dôkazy vo vzťahu k udalosti, a vždy vyvinúť úprimnú snahu zistiť, čo sa stalo. Zásadne sa nesmú spoliehať na unáhlené alebo zjavne nepodložené závery, aby vyšetrowanie zastavili alebo ukončili. Vyšetrowanie musí byť vedené urýchlene, v primeranej lehote a nezávisle. Tieto požiadavky sú vzájomne previazané. Ich prieskum vyžaduje kumulatívny prístup. Nejde o povinnosť dosiahnuť konkrétny výsledok, ale použiť prostriedky. Ak konanie skončilo s výsledkom, ktorý nie je z pohľadu obeť uspokojivý, neznamená automaticky, že štát si svoju povinnosť podľa čl. 2 dohovoru nesplnil.

38. Čo sa týka tvrdených nedostatkov pri vyšetrowaní, ústavný súd konštatuje, že vyšetrowateľ a aj prokurátor sú viazaní zásadou legality a tiež zásadou vyhľadávacou a zásadou materiálnej pravdy. Bolo v rozpore s týmito zásadami, ak sa orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti nesnažili zabezpečiť všetky dostupné dôkazy, resp. podrobiť zabezpečené dôkazy kritickému skúmaniu.

39. Vyšetrowateľ odmietol vykonať dôkazy, ktoré sťažovateľka navrhla (bod 13 nálezu), a na základe vykonaných dôkazov bez toho, aby tieto podrobil kritickému skúmaniu, trestné stíhanie zastavil. Následne sa prokurátor s námietkami sťažovateľky týkajúcimi sa nedostatočného vyšetrowania a aj odôvodnenia uznesenia o zastavení trestného stíhania vysporiadal takým spôsobom, ktorý nesie známky svojvôle.

40. S námietkou sťažovateľky o klamlivom tvrdení vyšetrowateľa o tom, že všetky stopy DNA [REDAKOVANÉ] sa nachádzali na mieste spolujazdca, napriek tomu, že časť z nich bola nájdená aj v časti určenej pre vodiča (volant, riadiaca páka, ručná brzda), sa vysporiadal tak, že na základe svojvoľných úvah bez akýchkoľvek dôkazov skonštatoval: „*tieto stopy v danom prípade s vysokou pravdepodobnosťou vznikli pri vychádzaní poškodeného z havarovaného vozidla.*“

41. Rovnako tak prokurátor postupoval pri hodnotení dôkazu – telefonického rozhovoru [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] so záchranými zložkami o tom, že vozidlo je prevrátené. Toto tvrdenie podľa jeho názoru bolo spôsobené celkovou rozrušenosťou svedka pri dopravnej nehode. Avšak aj názor o rozrušenosti je iba vlastnou úvahou prokurátora, bez opory vo vyjadreniach [REDAKOVANÉ]. Zo záznamu prepisu hovoru [REDAKOVANÉ] na tiesňovú linku vyplýva, že opakovane na otázku operátora tvrdil, že vozidlo je prevrátené. K tomu, v akej pozícii sa vozidlo nachádzalo v čase, keď ho [REDAKOVANÉ] videl, sa však tento pri svojom výsluchu pred vyšetrowateľom spontánne nevyjadril a vyšetrowateľ mu túto otázku nepoložil.

42. Keďže obidva dôkazy súviseli so svedkom [REDAKOVANÉ], bolo žiaduce, aby bol [REDAKOVANÉ] opätovne vypočutý, aby boli takéto pochybnosti vyvrátené postupom v súlade s Trestným poriadkom, a nie iba na základe dôkazmi nepodložených úvah prokurátora.

43. Z argumentácie prokurátora možno vypozerovať snahu bagatelizovať dôkazy, ktoré nezapadajú do konceptu vychádzajúceho z predpokladu, že vodičom havarovaného auta bol syn sťažovateľky.

44. V súvislosti s takýmto prístupom prokurátora ústavný súd konštatuje, že v línii nepodložených úvah prokurátora pokračuje aj generálny prokurátor vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti, keď tvrdenie sťažovateľky o tom, že sedačka mohla byť zlomená už pred nehodou, spochybňuje iba tým, že k zlomeniu sedačky došlo podľa vyjadrenia znalcov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pri dopravnej nehode, resp. že podľa svedka [REDAKOVANÉ] bola sedačka v čase, keď prišiel k vozidlu, už vylomená. Avšak takéto argumenty vôbec nevyvracajú potenciálnu možnosť, že sedačka bola zlomená už pred dopravnou nehodou. Takéto vyjadrenia generálneho prokurátora však iba viac spochybňujú skutočnú snahu orgánov činných v trestnom konaní vysporiadať sa so všetkými pochybnosťami, ktoré sťažovateľka vyslovila a ktoré podľa názoru ústavného súdu nie sú také, ktorými by výsledky vyšetrovania nebolo možné spochybniť.

45. Sťažovateľka tiež namietala, že znalecký posudok znalca [REDAKOVANÉ] je nesprávny, pretože vychádza z verzie o náraze do dvoch stromov, nie jedného, čo je v rozpore so stopami zabezpečenými orgánmi činnými v trestnom konaní. S touto námietkou sa prokurátor vysporiadal tak, že stopa nie je zachytená v zápisnici o obhliadke miesta činu, avšak znalec, ktorý sa obhliadky zúčastnil, vychádzal z vlastných zistení. Takúto argumentáciu považuje ústavný súd za neprijateľnú. Ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom práva na účinné vyšetrovanie je aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní zabezpečiť dôkazy postupom v súlade s Trestným poriadkom. Znalec nie je oprávnený v trestnom konaní nahrádzať činnosť orgánov činných v trestnom konaní a sám zabezpečovať dôkazy, ktoré by následne boli podkladom či už pre vypracovanie znaleckého posudku, resp. pre rozhodovanie orgánov činných v trestnom konaní, ako to bolo aj vo veci sťažovateľky. Obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR č. k. 1Tz/9/1967 z 21. marca 1967. Už len táto skutočnosť sama osobe spochybňuje znalecký posudok znalca [REDAKOVANÉ]

46. Vzhľadom na uvedené sa javí logickým, že sťažovateľka na základe podrobnej analýzy jednotlivých znaleckých posudkov v kontexte vzájomných vyjadrení znalcov, ktorí závery svojich posudkov neopierali o vlastné zistenia a odborné odôvodnenia, ale o závery iných znalcov, tvrdila, že tieto znalecké posudky sú nedôveryhodné. Zároveň poukázala na to, že vyjadrenia znalcov presahovali hranice ich odbornosti, a to hlavne vyjadrenia znalcov z odboru zdravotníctva k poškodeniu sedadla vodiča a vyjadrenia znalca z odvetvia súdneho lekárstva k strate pamäti [REDAKOVANÉ]. K týmto námietkam sa však prokurátor nevyjadril a vysporiadal sa s nimi iba poukazom na judikatúru ústavného súdu, resp. ESLP, podľa ktorej odôvodnenie nemusí obsahovať odpoveď na všetky námietky, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam. Ústavný súd však poznamenáva, že napriek správnosti tejto judikatúry táto nemá byť používaná ako mantra, ktorá umožňuje nevysporiadať sa s námietkami sťažovateľov, pričom takýto narastajúci trend ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti začína pozorovať, ale má slúžiť skutočne iba v prípade námietok, ktoré nemajú žiadnu relevanciu. Avšak aj tvrdenie o tom, že námietky nemajú rozhodujúci význam,

by malo byť aspoň krátko odôvodnené, aby z takéhoto odôvodnenia bolo možné nepodstatnosť námietok vyvodiť.

47. Pokiaľ prokurátor tvrdí, že s námietkami sťažovateľky sa nemusí vysporiadať, keďže sa s nimi vysporiadal už vyšetrovateľ, ústavný súd k tomu uvádza, že uznesenie vyšetrovateľa je iba zoznamom vykonaných dôkazov, avšak vôbec z neho nevyplýva, že by sa vyšetrovateľ námietkami sťažovateľky zaoberal, keďže toto ani nebolo možné, pretože námietky sťažovateľka vznesla až po doručení uznesenia o zastavení trestného stíhania.

48. Ústavný súd konštatuje, že je v rozpore so zákazom ľubovôle pri výkone verejnej moci, ak polícia a prokurátor sa fakticky odmietajú vysporiadať s námietkami sťažovateľky, ktorá sa domáha vyšetrovanie príčiny smrti svojho syna.

49. Podstatná časť dokazovania prebiehala práve v rovine znaleckých posudkov a rovnako tak aj podstatná časť odôvodnenia uznesenia o zastavení trestného stíhania odkazovala na závery znaleckých posudkov, preto bolo namieste, aby sa prokurátor s námietkami sťažovateľky vysporiadal.

50. Z vyšetrovacieho spisu, ktorý si ústavný súd zadovážil, je možné dospieť k záveru, že vyšetrovanie od počiatku pracovalo iba s verziou o tom, že vodičom bol [REDAKOVANÉ]. Orgány činné v trestnom konaní odmietli vykonať dôkazy, ktoré navrhovala sťažovateľka a ktoré by mohli potenciálne spochybniť verziu o vedení vozidla [REDAKOVANÉ]. Z judikatúry ESĽP však vyplýva, že musia byť vyšetrené rôzne verzie udalosti a hypotézy a nie je možné sa zamerať iba na jednu. Nie je v súlade s dohovorom, ak úrady opomenuli vyšetriť jednu z verzií, ktorá prichádza do úvahy (Giuliani a Gaggio proti Taliansku, rozsudok veľkého senátu z 24.3.2011).

51. Podľa judikatúry ESĽP musí byť vyšetrovanie efektívne, čo znamená, že závery vyšetrovania musia byť založené na dôkladnej, objektívnej a nestrannej analýze všetkých relevantných skutočností a musí aplikovať štandard zrovnateľný so štandardom „nie viac, ako je nevyhnutne nutné“ požadovaný čl. 2 ods. 2 dohovoru. Akékoľvek nedostatky vo vyšetrovaní, ktoré pokrývajú jeho schopnosť zistiť okolnosti prípadu alebo zodpovednej osoby, vedú k rozporu s požadovanou mierou efektivity. Vyšetrovateľ však nevykonával všetky dôkazy, ktoré bolo možné vykonať, nekriticky prevzal závery znaleckých posudkov a následne prokurátor na relevantné námietky sťažovateľky týkajúce sa postupu vyšetrovateľa pri vyšetrovaní a aj odôvodnenia uznesenia o zastavení trestného stíhania neodpovedal ústavne súladným spôsobom.

52. Sťažovateľka opakovane spochybňovala verziu dopravnej nehody, tak ako ju prezentuje prokuratúra, a poukazovala na možnú zmenu verzie pri predpoklade, že sedačka vodiča bola zlomená už pred nehodou. Do spisu ústavného súdu predložila odborné vyjadrenie, z ktorého vyplýva, že prichádzajú do úvahy aj iné možnosti, ako len verzia, že vodičom bol [REDAKOVANÉ].

53. Nemožno nechať nepovšimnutou námietku sťažovateľky, že tým, že jednotliví znalci sa pri svojich znaleckých posudkoch odvolávajú práve na iné znalecké posudky, sú spochybnené všetky znalecké posudky, pretože sa vytvorila reťaz znaleckých posudkov, ktoré samy osebe bez existencie ostatných znaleckých posudkov po odbornej stránke nemôžu obstáť. Znalec je povinný vypracovať znalecký posudok na základe svojich odborných zistení. V tejto súvislosti

ústavný súd nemôže súhlasiť so záverom generálneho prokurátora, že znalci sú natoľko odborne zdatní, aby neprichádzala do úvahy možnosť ovplyvnenia záverov ich znaleckých posudkov inými znaleckými posudkami. Pri takejto argumentácii by nebolo možné spochybníť žiadny znalecký posudok a súd, resp. orgány činné v trestnom konaní by z neho museli vychádzať. Závery znalcov sú jedným z dôkazov, na ktoré musia súdy, resp. orgány činné v trestnom konaní pri rozhodovaní prihliadať. To však neznamená, že ich závery majú nekriticky preberať a správnosť záverov dokonca odôvodňovať iba ich všeobecne predpokladanou odbornou zdatnosťou, ktorá má plynúť len z toho, že určitá osoba je ako znalec zapísaná v zozname znalcov. Akokoľvek je táto osoba zapísaná v zozname znalcov, iba táto skutočnosť nemôže automaticky znamenať, že jej závery sú vždy správne. Ak vzniknú také pochybnosti, na ktoré poukazovala sťažovateľka, je nevyhnutné sa nimi zaoberať, a nie tieto pochybnosti vyvracať iba vyjadrením o odbornej zdatnosti znalcov.

54. Ústavný súd nepovažuje za potrebné podrobne analyzovať všetky vyjadrenia a závery znalcov, keďže tieto podrobne rozanalyzovala sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti, ktorú má prokuratúra k dispozícii a sú natoľko závažné, že nimi znalecké posudky spochybňuje v takej miere, že nimi podstatne spochybňuje vyšetrowanie vo svojej podstate.

55. Ústavný súd považuje za zarážajúce, že orgány činné v trestnom konaní nepovažovali vôbec za potrebné bližšie skúmať otázku straty pamäti jediného živého a známeho priameho účastníka dopravnej nehody [REDAKOVANÉ]. Aj keď ústavný súd nespochybňuje, že strata pamäti je pri otrase mozgu, ktorý [REDAKOVANÉ] utrpel, javom, ktorý sa vyskytuje, nie je akceptovateľné, aby orgány činné v trestnom konaní bez odborného skúmania považovali jeho tvrdenie o tom, že stratil pamäť a následne došlo k jeho obnove, bez ďalšieho za pravdivé. O tom, že orgány činné v trestnom konaní mali pochybnosti o strate pamäti [REDAKOVANÉ], svedčí aj ich snaha túto skutočnosť zistiť, a to otázkou na znalca [REDAKOVANÉ]. Ústavný súd v súvislosti s takýmto postupom orgánov činných v trestnom konaní však považuje za potrebné zdôrazniť, že spôsob, akým sa orgány činné v trestnom konaní podujali túto konkrétnu otázku vyriešiť, ovplyvňuje dohovorom predpísaný atribút efektivity vyšetrenia predmetného prípadu. Ako totiž správne uvádza sťažovateľka, znalec [REDAKOVANÉ] je znalcom z odboru zdravotníctva, odvetvia súdneho lekárstva. Činnosť znalcov a tlmočníkov upravuje zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vykonávacím predpisom je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 228/2018 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá v prílohe č. 1 špecifikuje zoznam znaleckých odborov a odvetví. Obsahové vymedzenie odvetvia súdne lekárstvo je špecifikované v prílohe č. 2 k vyhláške takto: „*Ide o komplexné medicínske odvetvie, ktoré skúma a rieši problematiku pôsobenia vonkajšieho násillia na ľudský organizmus, a to u živých aj mŕtvych osôb, vrátane pôsobenia cudzorodých látok a škodlivín (drogy, liečivá, priemyselné škodliviny, iné vonkajšie faktory). Odvetvie vykonáva prehliadku mŕtveho tela na mieste činu či nálezu telesných pozostatkov, prehliadky tela poškodenej osoby a podozrivej osoby. Odvetvie vykonáva pítvy nariadené podľa Trestného poriadku a pítvy podľa iných predpisov, a to pri náhlych a neočakávaných úmrtiach, pri násilných úmrtiach a úmrtiach s úrazovou anamnézou, pri dopravných a iných nehodách, pracovných úrazoch, samopoškodení, v prípadoch podozrenia z konania inej osoby, pri úmrtiach počas operačných výkonov (napríklad mors in tabula),*

pri diagnostických a terapeutických pochybeniach a invazívnych zákrokoch, ako aj v súvislosti s uvedenými výkonmi. Odvetvie sa zaoberá identifikáciou neznámych živých a mŕtvych osôb, ako aj skúmaním kostrových nálezov. Zahŕňa mikroskopické vyšetrenie nekroptického materiálu, interpretáciu toxikologických nálezov, osobitne a výhradne sa zaoberá posudzovaním opitosti a forenznou alkoholológiou vrátane prepočtov koncentrácie alkoholu, vyšetrovaním krvi a posudzovaním krvných stôp. Odvetvie posudzuje mechanizmus vzniku zranení a známok násilia na ľudskom organizme živých aj mŕtvych osôb pri úrazoch, nehodách, v prípadoch podozrenia na konanie inej osoby, hodnotí a posudzuje návrhy odškodnenia.“

56. Z citovanej špecifikácie je zrejmé, že znalci z odvetvia súdneho lekárstva neprináleží, aby vyjadroval svoj názor ako znalec k strate pamäti a k jej prejavom. Znalci v odbore zdravotníctva napriek svojmu všeobecnému medicínskemu vzdelaniu nie sú oprávnení podávať znalecké posudky v inom odvetví, ako v tom, v akom sú znalci zapísaní. Že ide o oblasť, ktorá prináleží znalci z odvetvia neurológie, možno zistiť aj z jeho odpovede pri výsluchu 12. februára 2019, keď uviedol, že stratou pamäti sa zaoberá každá učebnica neurológie. Ústavný súd v tejto súvislosti musí zdôrazniť, že priberanie znalcov v trestnom konaní a ich závery sú dôležitá súčasť trestného konania. Avšak závery znalcov sú často rozhodujúcimi dôkazmi, na ktorých súd pri objektívnom nedostatku svojej odbornosti svoje rozhodnutie založí. Preto priberaniu znalcov podľa ich odbornosti je potrebné venovať náležitú pozornosť. V prípade, že vo veci je pribratý znalec, ktorému sú kladené otázky, ktoré nespádajú do odvetvia, v ktorom je ako znalec zapísaný, súd musí takúto skutočnosť pri vyhodnocovaní miery relevancie znaleckého posudku zohľadňovať a vyrovnávať sa s ňou. Preto by sa nielenže mali orgány činné v trestnom konaní a súdy vyvarovať toho, aby do konania boli priberaní znalci na zodpovedanie takých odborných otázok, ktoré do ich odvetvia nespádajú, ale v prípade, že znalec prekročí okruh svojho odborného zamerania, je potrebné, aby túto skutočnosť pri hodnotení znaleckého posudku, prípadne aj odpovedí znalca pri jeho dopočutí, vzali v rovine hodnotenia takýchto dôkazných prostriedkov do úvahy.

57. Je preto neprípustné, aby orgány činné v trestnom konaní postupovali tak, ako to bolo vo veci sťažovateľky, že znalci priamo kladú otázky, ktoré nespádajú do jeho odbornosti a následne sú takéto závery znalca bez zohľadnenia tejto skutočnosti použité ako dôkaz. Najvyšší súd Českej republiky sa v rozsudku č. k. 1Tzn 9/97 z 26. júna 1997 vyjadril tak, že ak je jadrom odborného posúdenia riešenie otázok chirurgických, potom ide o otázky spadajúce do iného zdravotníckeho odvetvia, akým je odvetvie súdneho lekárstva, a nie je možné sa uspokojiť so znaleckým posudkom z tohto odvetvia. Rovnako tak sa v Sbírcе soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu nachádza pod č. 20/2000 stanovisko, z ktorého vyplýva, že znalecký posudok musí vypracovať vždy znalec z príslušnej odbornosti a je neprípustné, aby sa posudok vypracoval znalec inej odbornosti.

58. Rovnaké pochybnosti, aké ústavný súd vyjadril pri hodnotení činnosti znalca Štullera, ktorý ako znalec z odvetvia súdneho lekárstva hodnotí následky straty pamäti, ktorá otázka príslúcha znalci z odvetvia neurológie, musí vyjadriť aj pri záveroch znalcov z odvetvia súdneho lekárstva, ktorých závery o tom, že k zlomeniu sedačky došlo počas dopravnej nehody, považoval prokurátor a vyšetrovateľ za relevantné, keďže aj na nich svoje závery založili. Rovnako, ako nie je znalec súdny lekár oprávnený posudzovať stratu pamäti, neprináleží mu ani posudzovať okolnosti poškodenia vozidla a s tým aj možno súvisiace poškodenie sedačky.

59. K námietke generálneho prokurátora, že sťažovateľka nevyčerpala riadne prostriedky nápravy, a to konkrétne preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019, poukazujúc na nejednotnú prax ústavného súdu, ústavný súd poznamenáva, že aj prax ústavného súdu v tejto otázke prešla vývojom. V súčasnosti prevláda na ústavnom súde názor, že ak sťažovateľ postupuje v zmysle príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 a po vyčerpaní tohto prostriedku nápravy sa obráti na ústavný súd v lehote dvoch mesiacov od doručenia oznámenia o vybavení takého podnetu, potom ústavný súd ústavnú sťažnosť považuje za podanú v zákonnej lehote. Ak však v prípade, že sťažovateľ túto možnosť nevyužije, vzhľadom na to, že nejde o opravný prostriedok, ktorý je zakotvený v zákone a jeho publikácia neprezumuje vedomosť sťažovateľa, ústavný súd nepovažuje ústavnú sťažnosť za predčasne podanú.

60. Ak generálny prokurátor tvrdí, že ani právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania nie je prekážkou veci rozhodnutej a vo vyšetrovaní možno pokračovať a nie je potrebný žiadny podnet fyzickej osoby, takúto argumentáciu vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva na účinné vyšetrovanie nie je možné akceptovať. Rovnako tak tvrdenie, že to mala byť sťažovateľka, ktorá by sama aktívne mala dať vypracovať znalecký posudok, ktorým by spochybnila už vypracované znalecké posudky.

61. Povinnosť účinného vyšetrovania je trvajúcou povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní. Sťažovateľka vyvíjala primeranú aktivitu pre ten účel, aby orgány činné v trestnom konaní vyšetrili smrť jej syna, poukazovala na konkrétne pochybenia a nedostatky, ktorými vyšetrovanie podľa jej názoru trpelo. Od sťažovateľky nemožno očakávať, že sa bude po zastavení trestného stíhania opakovane obracať na orgány činné v trestnom konaní a sama aktívne zabezpečovať dôkazy, ktorými by mala spochybňovať už raz vytvorený právny názor prokurátora o nutnosti trestné stíhanie zastaviť z dôvodu, že syn sťažovateľky ako páchatel' trestného činu zomrel. Práve z už generálnym prokurátorom citovaného rozhodnutia veľkého senátu ESĽP vyplýva, že zodpovednosť za zabezpečenie dôkazov nie je možné prenášať na obeť alebo ich príbuzných. Vo veci Abuyeva a ďalší proti Rusku ESĽP vyslovil, že sťažovatelia môžu čakať na účinné vyšetrovanie maximálne niekoľko rokov. Vo veci sťažovateľky prebiehalo vyšetrovanie tri roky a ústavnému súdu sa nejaví, hlavne s poukazom na jednoznačné vyjadrenia generálneho prokurátora, že by orgány inklinovali k perspektíve pokračovať vo vyšetrovaní a inému rozhodnutiu.

62. Ústavný súd uzatvára, že vyšetrovanie dopravnej nehody, pri ktorej došlo k smrti syna sťažovateľky, nebolo dostatočne dôkladné a závery o nutnosti zastaviť trestné stíhanie z dôvodu úmrtia syna sťažovateľky ako páchatel'a dopravnej nehody sú preto predčasné. Priemet ľudskoprávneho nazerania na kvalitu fungovania trestnej právomoci štátu nedovoľuje, aby matka nemohla naplniť legitímne očakávanie, že orgány činné v trestnom konaní urobia maximum pre čo najúplnejšie objasnenie dopravnej nehody, pri ktorej jej syn prišiel o život, a to bez zreteľa na definitívny výsledok vyšetrovania.

63. Vzhľadom na uvedené došlo k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 2 ods. 1 dohovoru a základných práv podľa čl. 15 ods. 1 a 2 ústavy. V časti uplatneného práva podľa čl. 15 ods. 4 ústavy ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел, pretože táto referenčná norma vychádza z okolnosti zásahu do života za podmienok *lege artis*, čo zjavne nie je tento prípad.

64. Ústavný súd preto napadnuté uznesenie zrušil a vrátil vec prokuratúre na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom konaní bude úlohou prokuratúry vysporiadať sa s námietkami sťažovateľky obsiahnutými v sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa, odstrániť nedostatky vo vyšetrovaní vykonaním ďalších dôkazov, a to najmä pribratím znaleckých organizácií na preskúmanie už vypracovaných znaleckých posudkov, opätovne sa zaoberať otázkou straty pamäti [REDAKOVANÉ], odstrániť pochybnosti týkajúce sa poškodenia sedadla vodiča, prípadne zabezpečiť a vykonať ďalšie dôkazy, ktoré vo vzájomnej súvislosti bez podstatných pochybností odôvodnia záver o okolnostiach smrti [REDAKOVANÉ].

V.

Trovy konania

65. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požiadala ústavný súd o priznanie náhrady trov konania. Ústavný súd náhradu trov konania sťažovateľke priznal vo výške 538,44 eur. Pri výpočte trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a priznal odmenu za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ústavná sťažnosť a replika k vyjadreniu generálneho prokurátora) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Dva úkony boli vykonané v roku 2019 a jeden vykonaný v roku 2021.

66. Ústavný súd pri výpočte trov za dva úkony právnej služby z roku 2019 vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 163,33 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a režijného paušálu za každý úkon právnej služby v sume 9,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

67. Pri výpočte trov za úkonu právnej služby vykonaný v roku 2021 vychádzal ústavný súd zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a režijného paušálu za každý úkon právnej služby v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Spolu tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania v celkovej výške 538,44 eur.

68. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2021

Robert Šorl
predseda senátu